

KV-notat nr.: 3/2014 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Vesle Kjela kraftverk		
Fylke/kommune:	Telemark/Vinje		
Ansvarlig:	Carsten Stig Jensen	Sign.:	
Saksbehandler:	Heidi Kannick	Sign.:	
Dato:	11 FEB 2014		
Vår ref.:	NVE 201104306 – 23 kv/hka		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Søknad om tillatelse til bygging av Vesle Kjela kraftverk i Vinje kommune, Telemark fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	4
Høring og distriktsbehandling	5
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	11
Tilleggsopplysninger	13
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	14
NVEs vurdering	18
NVEs konklusjon	25
Forholdet til annet lovverk	26
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	27
Øvrige forhold	29
Vedlegg	30

Sammendrag

Statkraft Energi AS søker etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til å bygge Vesle Kjela kraftverk i Vinje kommune, Telemark fylke. Det er videre søkt etter energiloven til å bygge og drive kraftverket, etter oreigningsloven § 2 om å ekspropriasjon i tilfelle det ikke lykkes å inngå avtale med berørte grunneiere og rettighetshavere og etter samme lov § 25 om å ta nødvendig grunn og rettigheter i bruk før skjønn er avholdt (forhåndstiltredelse).

Søker ønsker å utnytte en større del av energipotensialet som finnes i Tokke-Vinjevassdraget ved å bygge Vesle Kjela kraftverk med inntak i eksisterende reguleringsmagasin i Kjelaavatnet, og utløp i overføringstunnelen til Førsvatnet. Førsvatnet er inntaksmagasin for Kjela kraftverk, og vannet utnyttes i ytterligere i 8 kraftverk nedstrøms i Skiensvassdraget.

Fra eksisterende tappetunnel i Kjelavatnet føres vannet via loddsjakt og deretter i en kort skråttunnel til kraftstasjonen som plasseres i fjell på kote 890, ca. 28 m under LRV i Kjelavatnet. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 5 MW og en maksimal slukeevne på 13 m³/s. Adkomst til stasjonen vil skje via eksisterende vei og en lengre adkomsttunnel. Energien føres ut på Vest Telemark Kraftlag (VTK) sin 22 kV-linje i området.

Søker har foreslått slipp av minstevannføring tilsvarende eksisterende krav i Kjelåi, nedstrøms inntaksdammen til overføringstunnelen til Førsvatnet. Et krav på 0,75 m³/s i perioden 1. juni til 30. september, med jevn overgang fra 0,75 m³/s til 0,30 m³/s fra 1. oktober til 31. oktober. I perioden 1. november til 31. mai er kravet til minstevannføringsslipp 0,30 m³/s.

I høringsrunden kom det inn uttalelser fra Fylkesmannen i Telemark, Telemark fylkeskommune, Norsk Maritimt Museum, Tyrvelid Vassverk, Statens vegvesen og Villreinnemnda for Setesdalsområdet. Kommunen har behandlet søknaden i plan- og miljøutvalget, men ønsker at saken blir utsatt og sett i sammenheng med revisjonssaken. **Vinje kommune** kommenterer at utbyggingen kan gi mye kraft til en brukbar kostnad for miljøet, men at et forslag til miljøforbedring da også må følge med. **Fylkesmannen i Telemark** er positiv til utbyggingen, men anbefaler at det med tanke på villreinen utarbeides en plan for avbøtende tiltak i anleggsperioden i tillegg til en miljø- og avfallsplan i forbindelse med tunneldrivinga. **Telemark fylkeskommune** viser i sin uttalelse til mulig konflikt med registrert, automatisk fredet steinalderbosetting og at avbøtende tiltak og vilkår om krav som følge av eventuelle dispensasjoner etter kulturminneloven § 8 må innarbeides i konsesjonen/miljø- og transportplan. Fylkeskommunen vil vente med endelig svar til Norsk Maritimt museums uttalelse foreligger. **Norsk Maritimt Museum** mener at det vil være nødvendig med arkeologisk registrering under vann i deler av planområdet før en uttalelse mht. en ev. konflikt med kulturminner under vann kan gis. **Tyrvelid Vassverk AS** informerer om planer for etablering av vannverk i nær fremtid, dette med tanke på eventuell forurensning av vassdraget i anleggsperioden. **Statens vegvesen** viser til at tiltakshaver må søke om en eventuell avkjøring fra E134 og/eller riks-/fylkesveger og har ellers ingen merknader til søknaden. **Villreinnemnda for Setesdalsområdet** synes det er positivt at tiltaket kan bedre isforholdene på Vesle Kjelavatn. De savner imidlertid en utredning knyttet til drift av anlegget, og frykter økt aktivitet og forstyrrelser. De anbefaler at det ved en eventuell konsesjon gis vilkår om at anleggsperioden legges til perioder der trekkaktiviteten er lav.

NVE viser til at Statkraft Energi AS i etterkant av befaringen har sendt inn en endring i arealdisponeringsplanen der de går vekk fra planen om å deponere steinmasser i Kjelavatnet.

NVE legger vekt på at tiltaket er plassert i et område som allerede er sterkt påvirket av utbygginger og at det gir en viss økning i ny årlig fornybar og regulerbar energiproduksjon. Tiltaket vil gi varige inntekter til søker og kommune/fylkeskommune. De største ulempene ved tiltaket er etter NVEs syn en redusert gjennomstrømning av vann i Vesle Kjelavatn og at tiltaksområdet ligger i et krysningsområde for villreinstammene i Setesdal Ryfylke og Hardangervidda.

Krav om vilkårsrevisjon i Tokke-Vinjevassdraget ble oversendt NVE 06.04.2006 og det ble åpnet for revisjon 03.07.2007. Gjennom revisjonen vil en få en modernisering av vilkårene og urimelige og unødvendige vilkår blir opphevet. Det blir også satt nye vilkår for å rette opp skader og ulemper for allmennheten. Konsesjonsspørsmålet og vurderingen av eventuelle avbøtende tiltak i forbindelse med denne søknaden er derfor sett i lys av den pågående revisjonsbehandlingen av Tokke-Vinjevassdraget. Ved en konsesjon vil likevel Vesle Kjela kraftverk, som et O/U-prosjekt, anses som en del av den større, eksisterende installasjonen, og vil da kunne pålegges å følge eventuelle fremtidige vilkår som blir satt for denne grenen av Tokkevassdraget.

NVE har vurdert fordeler og ulemper ved bygging av Vesle Kjela kraftverk. I den samlede vurderingen er det lagt vekt på at Vesle Kjela kraftverk vil gi en årlig produksjon på ca. 25 GWh fornybar energi som tilsvarer årlig strømforbruk til ca. 1250 husstander. Kraftverket lokaliseres i et område som er påvirket av tidligere vannkraftutbygginger og andre utbyggingstiltak. Nye arealer blir bare i liten grad berørt, og inngrepene er etter NVEs syn begrenset. De aller fleste prosjekter vil allikevel ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse konsekvensene kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, kan tiltaket gis konsesjon.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Statkraft Energi AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Vesle Kjela kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

NVE mener også at vilkårene etter oteigningsloven § 2 er oppfylt og gir søker tillatelse til å ekspropriere deler av gnr. 99, bnr. 1 og gnr. 99, bnr. 2 i Vinje kommune.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Statkraft Energi AS, datert 29.03.2012:

Statkraft Energi AS ønsker å utnytte en større del av energipotensialet som finnes i Tokke – Vinje-vassdraget og søker konsesjon for å bygge ut Vesle Kjela kraftverk med inntak i eksisterende reguleringsmagasin (Store) Kjelavatnet i Vinje kommune i Telemark. I det vi viser til vedlagte planer og miljørapport, Søker Statkraft Energi As med dette om følgende tillatelser:

1. **Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:**
- å bygge og drive Vesle Kjela kraftverk med tilhørende installasjoner. Kraftverket nytter fallet mellom Kjelavatnet (kote 644 – 918) og inntakssjakt i Kjelåi (kote 887).
2. **Etter energiloven om tillatelse til:**
- bygging og drift av Vesle Kjela kraftverk, med elektrisk utrusting og tilhørende bygningstekniske konstruksjoner som omtalt i vedlagte prosjektbeskrivelse.
3. **Etter oreigningsloven § 2 og § 25 om tillatelse til:**
- å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for bygging av Vesla Kjela kraftverk, i det tilfellet det ikke lykkes å inngå avtale med berørte grunneiere og rettighetshavere
- å ta nødvendig grunn og rettigheter i bruk før skjønn er avholdt (forhåndstiltredelse)
- Søknaden om forhåndstiltredelse vil bli trukket dersom det lykkes å få til avtale med samtlige grunneiere og rettighetshavere.

Vesla Kjela kraftverk er planlagt med følgende tekniske data:

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	140 km ²
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	
Middelvannføring	m ³ /s	9,53
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,30
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	0,30
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	0,30
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	918
Avløp	moh.	890
Lengde på berørt elvestrekning	m/km	
Brutto fallhøyde	m	45,3
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	
Slukeevne, maks	m ³ /s	13
Slukeevne, min	m ³ /s	5
Tilløpsrør, diameter	mm	
Tunnel, tverrsnitt	m ²	28 m ²
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	
Installert effekt, maks	MW	5
Brukstid	timer	
MAGASIN		
Magasinvolum (Kjelavatnet + Ståvatnet)	mill. m ³	132,5
HRV	moh.	944
LRV	moh.	918

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	17
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	8
Produksjon, årlig middel	GWh	25

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	100
Utbyggingspris	kr/kWh	4

Vesle Kjela kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	5,45
Spenning	kV	6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	5,45
Omsetning	kV/kV	6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	km	16,1
Nominell spenning	kV	22

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 18.09.12 sammen med representanter for søkeren, grunneiere og Fylkesmannen. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

NVE har mottatt følgende merknader til søknaden:

Tinn kommune kommenterer følgende i brev av 31.05.2012:

"Søknaden var oppe i plan- og miljøutvalet i møte 300512, som sak 12/56.

Vedlagt utskrift av saka.

Sakshandsamar tok kontakt med Helge Kiland, prosjektleiar for revisjonssaka/vassforvaltingsplanen, og verdfulle synspunkt frå han er teke inn i saka.

Utbygging av Vesle Kjela kraftverk vil gjeva vesentleg mindre gjennomstrøyming i Vesle Kjelavatn. Middelvassføringa i stryket frå Vesle Kjelavatn vil bli redusert med meir enn 90 % dersom minstevassføringa tilsvarende kravet i Kjeleåi blir lagt til grunn.

Utbygginga vil ha negative konsekvensar for fisk og ferskvassbiologi på grunn av redusert tilførsel av næringsdyr frå Kjelavatn. Sterkt redusert stryk vil virke svært negativt på landskapsopplevinga. Området er attraktivt for fiske, men konsekvensen av utbygginga blir av Statkraft vurdert som ubetydeleg for friluftslivet samla sett. Dei økonomiske verknadene for lokalsamfunnet er små; 2- 3 årsverk i anleggsfasen og årlege skatteinntekter på 0,5- 0,75 mill. Ein annan fordel som er trekt fram er å kombinere utbygginga med rehabilitering av tappeluken i Kjelavatn og inntak Kjeleåi.

Kommunen kravde i 08 revisjon av Tokke-Vinje reguleringa med mål om å få endra konsesjonsvilkår for å sikre minstevassføring og fyllingsnivå i magasina som er avgjerande for å kunne betre den økologiske tilstanden i vassdraget.

Vilkårsrevisjonen for konsesjonen for utbygginga av Tokke - Vinjevassdraget er under behandling i NVE. NVE har bede Statkraft kommentere visse spørsmål for revisjonsdokumentet blir lagt ut på høyring. Retningsliner for revisjonssaker er under endring og endeleg godkjenning er venta etter høyringa i 2010.

Tilhøvet mellom vassforvaltingsplanar og vilkårsrevisjonar er for tida til behandling i ESA, og det har vore diskutert om revisjonssaka bør utsetjast til dette spørsmålet er avgjort.

NVE har inntil vidare bestemt seg for å bruke dei retningslinene som enno ikkje er formelt vedtekne. I fylgje retningslinene skal vilkåra for opprusting og utviding av eksisterande vasskraftprosjekt vurderast. Slike tiltak bør gjeva betre vilkår for å avbøte nokre av dei skadane og ulempene som er påført gjennom tidlegare regulering. I denne konsesjonssøknaden er forslag til avbøtande tiltak berre vurdert ut frå denne konsesjonssøknaden. Dei er altså ikkje sett i samanheng med revisjonssaka og vassdraget elles. Ut frå NVE sitt framlegg til retningsliner bør eit O/U prosjekt som dette gjeva rom for større miljøkrav til den eksisterande konsesjonen. Ikkje noko av dette er kommentert i konsesjonssøknaden.

Denne utbygginga kan gjeva etter måten mykje kraft til ein brukbar kostnad for miljøet. Men då må også framlegg til miljøforbetring i eksisterande konsesjon vera med.

Rådmannen vil tilrå at saka blir utsett og sett i samanheng med revisjonssaka.”

Fylkesmannen i Telemark konkluderer følgende i brev av 27.06.2012:

”Vi ser positivt på utnytting av kraftpotensialet i allerede utbygde kraftområde når konsekvensane for natur og miljø er av begrensa karakter. I dette tilfellet er heile vassdraget i stor grad utnytta til kraftproduksjon gjennom Tokke/Vinje utbygginga. Vassområdet er påføre store og varige skader og mange vassførekomstar må karakteriserast som sterkt modifiserte (SMVF). Avbøtande tiltak i form av minstevassføring har gjort vassdraget mindre prega av reguleringane, men vassførekomstane er likevel i risiko for ikkje å nå god miljøtilstand (ref. Vannforskriften og Vann-nett). På bakgrunn av dagens kunnskap og framlagt miljøfagleg vurdering i samband med søknaden tyder det på at miljøkonsekvensane av det omsøkte tiltaket vil gi relativt få negative tilleggsverknader på eit allereie sterkt utnytta og regulert vassområde. Om kraftreguleringa blir halde på dagens nivå vil det omsøkte tiltaket ikkje gi vesentleg endra naturtilstand i dei berørte vassførekomstane.

På bakgrunn av den miljøfaglege rapporten er det gjort greie for villreintrekk i det berørte anleggsområdet. Då anleggsperioden er av begrensa karakter vil dette sannsynlegvis ha kortvarig negativ effekt. Vi vil likevel tilrå at det vert utarbeid en plan for avbøtande tiltak i anleggsperioden og at konsekvensane for eit mogleg reintrekk i dette området blir vurdert.

I samband med tunneldriving må det etablerast ein miljø- og avfallsplan og det må iverksettast tiltak for å avgrense utslipp av suspendert materiale (slampartiklar) til vassdraget.

Vi viser for øvrig til tiltaksplan for Tokke-Vinje vassområdet og det pågåande arbeidet med endring av vilkåra for heile dette vassområdet.”

Telemark fylkeskommune har skrevet følgende i brev av 24.04.2012:

"Vi har følgende innspel til søknaden:

Omsyn til automatisk freda kulturminne

Det er tidlegare registrert ein automatisk freda steinalderbusetnad (Askeladden ID 131568) like på den nordaustre grensa til den planlagde tippen i Sandvika. Busetnaden er registrert på 1950- talet, og den nøyaktige lokaliseringa og omfanget er derfor noe uklar. Slik tippen er planlagt liggjande på oversiktsplanen, vil den sannsynligvis komme i konflikt med kulturminnet. Alternativa blir da enten å flytte tippen, eller å søke om dispensasjon frå kulturminnelova § 8.

Vi vil gjerne få beskjed om vatnet vil bli tappa ned under arbeidet. Vi kunne da blant anna fått anledning til å registrere buplassen på nytt og få ei nøyaktig avgrensing på den.

Registreringar av automatisk freda kulturminne som er gjennomført i samband med utarbeiding av t.d. økonomisk kartverk er ofte mangelfulle. Vi ynskjer difor å registrere området før vi gir endeleg uttale til planen. Det er fyrst og fremst visuell overflateundersøking og prøvestikk med spade etter ikkje-synlege automatisk freda kulturminne (t.d. steinalderlokalitetar) som er aktuelt. Desse inngrepa vil føre til minimale skader i marka.

Arkeologiske registreringar kan berre gjennomførast når marka er fri for frost og snø. Normalt er den arkeologiske feltsesongen frå midten av april til november.

Vi viser vidare til kulturminnelova § 9 om undersøkingsplikta av offentlege og større private tiltak og til § 10 om at utgifter til særskilt gransking må dekkast av tiltakshavar. Timesatsen er frå 1.1.2012 kr. 800,-.

	<i>Dagsverk</i>	<i>Kostnad</i>
<i>Overflateregistrering</i>	<i>4</i>	<i>24 000</i>
<i>Etterarbeid</i>	<i>1</i>	<i>6 000</i>
<i>Totalt</i>	<i>5</i>	<i>30 000</i>

Vi tek atterhald om at timeprisen kan endras. Dersom uventa forhold fører til forlenga registrering og såleis auka utgifter for tiltakshavar, vil vi varsle om dette. Tilsvarende vil vi varsle om vi brukar kortare tid enn rekna med.

I tillegg til dette kommer eventuelle utgifter til handsaming og datering av kolprøver, som i dag er 6000 kroner per stykk.

Vi føreset at tiltakshavar/plankontor tek ansvar for fylgjande:

Grunneigarar, forpaktarar og andre som bur innafor planområdet må få beskjed om at det skal gjennomførast arkeologiske registreringar.

Sende oss digital planavgrensing i sosi- eller shapeformat for undersøkingane skal gjennomførast.

Fri tilgang til planområdet, gjennom til dømes å skaffe nøklar til vegbommar og informere om vegar som ikkje er kartfesta.

Aksept på kostnadsoverslag og vilkår sendast til Telemark fylkeskommune, Fylkeshuset, 3706 Skien eller på e-post til unn.yilmaz@t-fk.no. Vi ber om aksept i god tid før undersøkinga er ynskja gjennomført, og at den blir merkt med vårt saksnummer samt namn og adresse på fakturamottakar. Det må reknast ventetid på å få gjennomført arkeologisk feltarbeid. Registrering med heimel i kulturminnelova § 9 blir ikkje rekna som einskildvedtak etter forvaltningsloven. Dette medfører at budsjettframlegget vårt ikkje kan påklagast, men kommunen/tiltakshavar kan be Riksantikvaren vurdere om kostnadsoverslaget er rimeleg.

Undersøkingsplikta etter kml § 9 skal oppfyllas for alle tiltak knytt til konsesjonen, det gjelder nybygg, vegtrasear, midlertidige tipper, riggområder, anleggsområder, endring av kraftlinjer osv. Planer knytt til tiltak skal sendes til kulturminnevernmyndighetene ved Telemark fylkeskommune for uttale. Om det blir naudsynt å bytte master på kraftlinja som skal nyttast, endre traseen, eller leggje ei ny kraftlinje vil vi registrere traseen. Om planane for traseen ikkje er klare er det mulig å sette av ein buffer for registrering rundt den sannsynlege traseen som vil fange opp eventuelle seinare justeringar, for slik å kunne utføre dei arkeologiske undersøkingane på eit tidleg tidspunkt.

Vi viser til Riksantikvarens brev datert 23.03.11. Kulturminnevernmyndighetene tilrår at konsesjonsbehandlingen avventer undersøkelser etter kml § 9. Gjennomføring av kml § 9 tidlig i en planleggingsfase kan bidra til val av løysingar som i størst mulig grad begrenser negative konsekvenser for automatisk fredete kulturminner, til raskere avklaringar og dermed større forutsigbarhet til tiltakshaver/søker.

Dersom konsesjonsbehandling gjennomføres før undersøkingsplikta etter kml § 9 er oppfylt, må det i konsesjonen settas vilkår om at kml § 9 må være oppfylt innan tiltaka blir iverksatt. Undersøkingar etter kml § 9 og eventuell behandling etter kml § 8 (se under) må avklarast i forkant av detaljplanlegging knytt til tiltaka innafor konsesjonen. Dette er planer som må leggas fram for høring hos det regionale kulturminnevernet.

Om det viser seg at det er konflikt mellom automatisk freda kulturminne og tiltak som ikkje kan løysast gjennom tilpassing, må det søkas om dispensasjon frå kulturminnelova. Saka blir då oversendt Riksantikvaren for vurdering. Om Riksantikvaren gir dispensasjon, vil det vanlegvis bli stilt vilkår om ein arkeologisk utgraving før tiltaka kan realiserast. Avbøtande tiltak og vilkår om krav som følgje av dispensasjonar etter kml § 8 må innarbeidast i konsesjonen/ miljø- og transportplan. Utgifter til utgravinga må berast av tiltakshavar, jf kulturminnelova § 10. For meir informasjon viser vi til våre internettsider (<http://www.telemark.no/kulturminne>) og Riksantikvarens heimesider (<http://www.riksantikvaren.no/Norsk/Veiledning/>).

Eventuelle spørsmål kan rettast til rådgjevar Unn Yilmaz på telefon 35 91 74 20 eller 469 09 41.

Vi gjer også merksam på meldeplikta etter kulturminneloven § 8 annet ledd. Meldeplikta etter denne bestemminga oppstår mellom anna når det blir oppdaga freda kulturminne som ikkje var kjent i forevegen. Bestemminga legg vidare eit klart ansvar på tiltakshavar om å fylgje stanse- og meldeplikta. Tiltakshavar skal forsikre seg om at dei som utfører arbeidet på staden er kjent med stanse- og meldeplikta, men det er tiltakshavar sjølv som står ansvarleg for at freda kulturminne ikkje vert skada. Telemark fylkeskommune er rette adressat for ein eventuell melding. Om det vert påvist automatisk freda kulturminne er det Riksantikvaren som avgjer om arbeidet kan halde fram og vilkåra for det.

Meldeplikta må arbeidast inn i miljø- og transportplanen.

Ettersom deler av arealplanen fell inn under Norsk Maritimt museum (NMM) sitt ansvarsområde har vi sendt over saka til museet. NMM uttaler at de vil trenge registrering i felt i forbindelse med høringa, og sender eigen høringsuttale.

Vurdering

Det er uavklart i korleis grad tiltak knytt til konsesjonen er i konflikt med regionale/nasjonale arealbruksinteresser (fortrinnsvis automatisk freda kulturminner). Telemark fylkeskommune vil av den grunn ikkje gi endelig uttale til tiltak knytt til konsesjonen før forholdet til de automatisk freda kulturminna er avklart, dvs. at de varsla undersøkingar etter kml § 9 er gjennomført. Avbøtande tiltak og vilkår om krav som følge av eventuelle dispensasjonar etter kml § 8 må innarbeidas i konsesjonen/miljø- og transportplan.

Vi vil venta med vårt endelege svar til konsesjonen til Norsk Maritimt Museum si uttale ligg føre.”

Statens vegvesen, Region Sør uttaler følgende i brev av 30.05.2012

”Vi gjer merksam på at tiltakshavar må søke Statens vegvesen om eventuell avkjørselsløyve frå E134 og eller riks/fylkesvegar.

Vi har elles ingen merknadar til søknaden.”

Norsk Maritimt Museum uttaler følgende i e-post av 22.05.2012:

”Vi finner at det blir nødvendig å gjennomføre en arkeologisk registrering under vann i deler av planområdet før en uttalelse mht. eventuell konflikt med kulturminner under vann kan gis, vi viser til kulturminneloven (kml) § 9. Kostnadene ved en slik registrering må i henhold til kml § 10 dekkes av tiltakshaver.

Registreringen vil særlig bli fokusert på områdene som blir berørt i Kjelavatn.

For at vi skal sette utredningen på vår kjøreplan for i år, må vi inngå en avtale med tiltakshaver vedr tidspunkt og kostnadsdekning. Vi ber om tilbakemelding på om det er NVE som er å anse som tiltakshaver i denne fasen av prosessen, eller om det er andre en slik avtale skal inngås med.”

Tyrvelid Vassverk AS informerer om følgende i brev av 04.06.2012

”Tyrvelid Vassverk AS er et privat eid vannverksselskap som for tiden har ca. 600 abonnementer lokalisert i Tyrvelidområdet (området rundt Haukeliffell Skisenter) og på Arbuvollen (”Hydro-feltet”) i Vågslid, dvs. dels langs Kjelavassdraget.

Tyrvelid Vassverk AS har planer om å bygget nytt vannverk for levering av forbruksvann til hele Vågslid, dvs. all fast beboelse og fritidsbebyggelse fra området ved Eivindbybatn/Tyrvelid til områdene rundt Botn Skysstasjon, og kanskje også lenger østover. Planen går ut på å ta vann fra Eivindbubatn, pumpe dette opp til vannbehandlingsanlegg som skal plasseres ved eksisterende vannbehandlingsanlegg.

Da Statkraft Energi AS sin søknad om bygging om Vesle Kjela vil berøre vassdraget som Eivindbuvatn er en del av, finner Tyrvelid Vassverk AS det korrekt å legge inn en melding om dette i tilknytning til høringen rundt Statkraft Energi AS sin søknad. Dette fordi det muligens, i hvert fall i anleggsperioden, kan være mulig med en viss forurensning av vassdraget som får innvirkning på Tyrvelid Vassverk AS sin påtenkte vannkilde.

Jeg legger til at Tyrvelid Vassverk AS kun har fått utarbeidet et forprosjekt og at den konkrete planlegging, søknadsprosess etc. ikke er kommet ordentlig i gang, og vi påregner derfor neppe etablering av nevnte vannverk før tidligst annet halvår 2013, eventuelt i løpet av 2014.

Dette til orientering."

Villreinnemnda fra Setesdalsområdet uttaler følgende i e-post av 16.11.2012:

"Av utgreiinga går det fram at anlegget skal lokaliseras nær trekkvegar for villrein mellom Hardangervidd og Setesdalsområdet, dvs. over Haukelivegen. Villreinen trekker gjennom området særleg om vinteren og om våren til kalvingsområda lengre sør. Det går fram at det må takast omsyn til dette under anleggsdrifta. I driftsfasen av anlegget er det nemnt at utbygginga vil gi lengre islegging og sikrare isforhold på Vesle Kjelavatnet, noko som er positivt for kryssingar over vatnet. Det vert konkludert med at tiltaket er relativt lite i forhold til eksisterande inngrep i området. Vidare at det er knytt usikkerheit til kor mykje forstyrre villreinen vil verte av kraftstasjonen.

Vurdering

Det er få korridorar att der villreinen kan trekke mellom dei to villreinområda (Hardangervidda og Setesdalsområdet). Nye inngrep som ytterligare kan avgrense trekket bør ein vera særleg merksam på. Problemstillinga er som nemnt omtala i søknaden, men det går og fram at det er hefta ein del usikkerheit til vurderinga kring villreininteressene.

Det er positivt at tiltaket kan betra isforholda som tidlegare omtala. Vidare kan ulempa knytt til anleggsfasen til ein viss grad avgrensast ved at verksemda vert styrt til periodar av året der trekkaktiviteten er låg.

Ulempa for villreinen knytt til drift av anlegget er i liten grad vurdert i utgreiinga. Truleg vil drifta medføra auka aktivitet og forstyring i området. Dette kan vera alt frå turbinstøy til auka aktivitet i området i samband med tilsyn og vedlikehald.

Framlegg til uttale

Utbygging av Vesle Kjela kraftverk er ei utviding av eksisterande regulering. Villreinnemnda er likevel skeptiske til inngrep og auka aktivitet i området som følgje av utvidinga. Villreinnemnda legg særleg vekt på at utbygginga skal skje nær opp til dei få trekkområda som er att mellom de to villreinområda.

Villreinnemnda saknar ei utgreiing av ulempa knytt til driftsfasen av anlegget, inkludert kva oppfølging og avbøtande tiltak som vil vera aktuelle.

Handsaming i arbeidsutvalet 15.11.2012

Som framlegg til uttale men med tillegg om trong for vurdering av ferdselsrestriksjonar på anleggsveg.

Vedtak i arbeidsutvalet 15.11.2012

Utbygging av Vesle Kjela kraftverk er ei utviding av eksisterande regulering. Villreinnemnda er likevel skeptiske til inngrep og auka aktivitet i området som følgje av utvidinga. Villreinnemnda legg særleg vekt på at utbygginga skal skje nær opp til dei få trekkområda som er att mellom de to villreinområda.

Villreinnemnda saknar ei utgreiing av ulempa knytt til driftsfasen av anlegget, inkludert kva oppfølging og avbøtande tiltak som vil vera aktuelle. For anleggsveg inn i området må det vurderast ferdselsrestriksjonar.

Vedlegg: kart [...]"

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev av 24.07.2012 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"Vi har valgt å gi våre kommentarer til aktuelle, konkrete tema som tas opp i høringsuttalelsene og ser disse i forhold til utførte faglige utredninger og vår vurdering av konsekvensene av en utbygging av Vesle Kjela kraftverk. Innledningsvis har vi laget et lite konsentrat av høringsuttalelsene

Offentlige instanser

Vinje kommune

Plan- og miljøutvalget i Vinje kommune vedtok i møtet den 30.05.2012 følgende framlegg: "Plan- og miljøutvalet ber om at saka blir utsett og sett i samanheng med revisjonssaka."

I rådmannens saksforberedelse heter det at:

"Denne utbygginga kan gjeva etter måten mykje kraft til ein brukbar kostnad for miljøet. Men då må også framlegg til miljøforbetring i eksisterande konsesjon vera med."

Fylkesmannen i Telemark

Fylkesmannen er positiv til utbyggingsplanene og skriver at:

"Vi ser positivt på utnytting av kraftpotensialet i allerede utbygde kraftområder når konsekvensane for natur og miljø er av begrensa karakter."

Fylkesmannen tilrår at det utarbeides en plan for avbøtende tiltak under anleggsperioden sammen med en miljø- og avfallsplan for begrenning av utslipp av suspendert materiale i forbindelse med anleggsarbeidene.

Telemark fylkeskommune

Fylkeskommunen vil ikke gi endelig uttalelse til søknaden om utbygging og gir i sin høringsuttalelse følgende vurdering:

"Det er uavklart i korleis grad tiltak knytt til konsesjonen er i konflikt med regionale/nasjonale arealbruksinteresser (fortrinnsvis automatisk freda kulturminner). Telemark fylkeskommune vil av den grunn ikkje gi endelig uttale til tiltak knytt til konsesjonen før forholdet til de automatisk freda kulturminna er avklart, dvs. at de varsla undersøkingar etter kml § 9 er gjennomført.

Avbøtande tiltak og vilkår om krav som følgje av eventuelle dispensasjonar etter kml § 8 må innarbeidas i konsesjonens miljø- og transportplan.

Vi vil vente med vårt endelege svar til konsesjonen til Norsk Maritimt museums si uttale ligg føre.

Statens Vegvesen

I høringsuttalelsen gjøres det oppmerksom på at:

"Tiltakshavar må søke Statens vegvesen om eventuell avkjørselsløyve frå E134 og eller riks/fylkesvegar."

Vegvesenet har ellers ingen merknader til søknaden.

Norsk Maritimt Museum

Museet skriver i sin høringsuttalelse at:

"Vi finner at det blir nødvendig å gjennomføre en arkeologisk registrering under vann i deler av planområdet før en uttalelse mht. eventuell konflikt med kulturminner under vann kan gis, vi viser til kulturminneloven (km1) § 9.

Kostnadene ved en slik registrering må i henhold til km1 § 10 dekkes av tiltakshaver.

Registreringen vil særlig bli fokusert på områdene som blir berørt i Kjelavatn."

Bedrifter, organisasjoner og foreninger

Tyrvelid Vassverk AS v/ Jens Otto Haugland

Tyrvelid Vassverk har planer om å bygge nytt vannverk for levering av forbruksvann til hele Vågslid - området. Planene går ut på å ta vann fra Eivindbuvatn og pumpe dette opp til et nytt vannbehandlingsanlegg ved det eksisterende anlegget.

I høringsuttalelsen pekes det på at det omsøkte kraftverket med tiltaksområdet vil berøre vassdraget som omfatter Eivindbuvatn og at det kan være mulig med en viss forurensning av vassdraget som får innvirkning på Tyrvelid Vassverk sin påtenkte vannkilde. Det regnes med at etableringen av vannverket tidligst vil skje 2013/2014.

Tiltakshavers kommentarer

Statkraft registrerer at ingen av høringsinstansene går imot den omsøkte utbyggingen, men at det stilles vilkår til gjennomføring av tiltak.

Når det gjelder Vinje kommunes kobling av søknaden til pågående vilkårsrevisjonsarbeid med Tokke—reguleringene, har tiltakshaver ingen kommentarer til dette utover at omsøkte kraftverksutbygging ikke vil ha innvirkning på gjeldende reguleringskonsesjoner. Den eneste "negative" virkningen på vassdraget vil være redusert gjennomstrømning i Vesle Kjelavatnet.

Fylkesmannen i Telemark ønsker en plan for avbøtende tiltak og en miljø- og avfallsplan for anleggsperioden. Dette vil tiltakshaver imøtekomme gjennom en miljøoppfølgingsplan (MOP) som skal være bindende for alle aktører, inklusive tiltakshaver.

Telemark fylkeskommune vil ikke gi en endelig uttalelse før det er gjennomført undersøkelser i felt etter automatisk freda kulturminner. Det vises også til en kommende høringsuttalelse fra Norsk Maritimt Museum, som nå foreligger. Det mest aktuelle området er Sandvika i Kjelavatnet, der utbyggingsplanene foreslår at det legges en tipp under vann. Tiltakshaver vil ikke motsette seg de foreslåtte undersøkelser, men vil samtidig opplyse at en alternativt kan legge alle massene på det andre tippområdet som er foreslått i søknaden. Valg av deponisted foreslås tatt i forbindelse med utarbeidelsen av detaljplanene etter at konsesjonsspørsmålet er avgjort. Slike detaljplaner skal godkjennes av NVE før anleggsstart.

Tiltakshaver vil søke Statens Vegvesen om nødvendig tillatelse til avkjørsel fra E 134.

Tyrvelids planer om ny vannforsyning vil etter tiltakshavers oppfatning i liten grad, om noen, kunne bli påvirket av utbyggingen. Vannet fra kraftverkstunnelen vil bli ført direkte inn på overføringstunnelen til Førsvatn og Kjela kraftverk. Videre vil en ta hånd om avrenning fra

anleggsvirksomheten på anleggsstedene (kfr. MOP). I mellom Vesle Kjelavatnet og Eivindbuvatn ligger for øvrig det relativt store Løyningsvatn.”

Tilleggsopplysninger

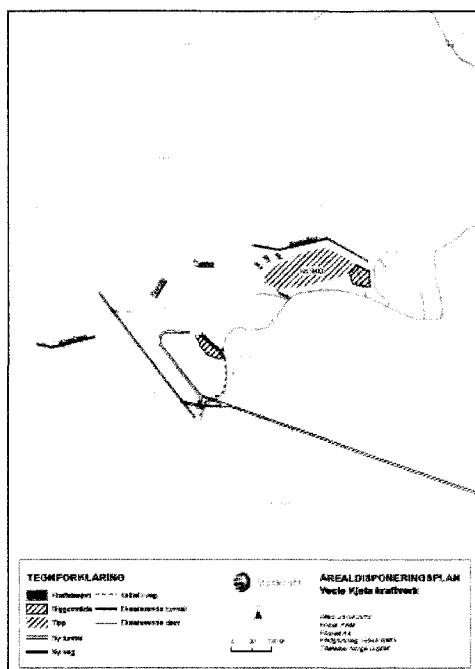
Søkers justeringer i arealdisponeringsplan i e-post av 28.09.2012:

"Basert på innspill under sluttbefaringen 18 sept. er det nå gjort justeringer av arealdisponeringsplanen, spesielt i forbindelse med tippene.

Tippen ut i Kjelavatn (Sandviki) er fjernet. Det foreslås i stedet å legge denne i forlengelse av foreslått tipp nedstrøms sperredammen, se skravur på vedlagte kart. Videre er den flyttet noe nedover slik at tippens "fyllingstå" ligger ca. 20 m unna dammen. Med en helling på 1:3 på tipp-skråningene, opp til kote 940, gir det tilstrekkelig volum til at all tunnelmasse kan legges her. Topp brystning på sperredamen er på kote 946,3, dvs. toppen av fyllingen blir 6 m under dammentoppen. Nødvendig areal for tippens blir da 12.000 m².

Dammene ved Kjela vil antagelig bli opp-klassifisert fra damklasse 3 til 4. Det innebærer at dammene må forsterkes eller bygges om fra dagens platedammer til fyllingsdammer. Det vil derfor være behov for mye mer sprengstein enn det som tippet fra Vesle Kjela kraftverk representerer. Tidspunktet for ombygging er noe usikkert, men sannsynlig byggeperiode for ombygging av dammene er 2019-22. Tippet foreslår derfor ikke å bli gjort permanent, og jord som ligger på berørt areal legges i depot lengst øst på tippet og legges deretter tilbake etter endt dambygging.

Påhugget på adkomsttunnelen er vurdert flyttet nordover for å bedre adkomsten, for å komme nærmere tippen og for å øke avstanden til nærliggende hytte. For å få tilstrekkelig fjelloverdekning når man krysser under flomløpet, så må tunnelen i så fall legges i en bue nordover mot overløpsdammene. Den vil da bli ca. 450 m lang, som er 200 m lengre enn den foreslåtte adkomsttunnelen i søknaden. Det vil øke kostnaden i prosjektet med 5-6 mill.kr. Det er derfor ikke foreslått flytting av påhugget for adkomsttunnelen.”

Arealdisponeringsplan, Vesle Kjela kraftverk

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

I søknaden oppgis at Statkraft Energi AS eier 100 % av omsøkte Vesle Kjela kraftverk. Statkraft eies igjen 100 % av staten og er Norges største produsent av elektrisk kraft.

Konsernet disponerer kraft fra 233 kraftverk i- og utenfor Norge. Konsernet har en samlet produksjon på 57 TWh og er den nest største produsenten av fornybar energi i Europa. Konsernet har ca. 3000 ansatte og hadde i 2010 et driftsresultat på NOK 13 milliarder.

Om søknaden

Søknaden gjelder tillatelse etter vannressursloven § 8 for bygging av Vesle Kjela kraftverk i Vinje kommune i Telemark.

Statkraft Energi AS ønsker å utnytte en større del av det energipotensialet som finnes i Tokke – Vinje-vassdraget ved å søke om tillatelse til utbygging av fallet mellom Kjelavatnet og eksisterende inntakssjakt for overføringstunnelen mellom Kjelåi og Førsvatnet.

Det søkes også etter energiloven om tillatelse til bygging og drift av elektrisk utrusting og tilhørende bygningstekniske konstruksjoner.

Videre søkes det etter oreigningsloven § 2 og § 25 om tillatelse til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for bygging av Vesle Kjela kraftverk i det tilfellet det ikke lykkes å inngå avtale med berørte grunneiere og rettighetshavere, samt tillatelse til å ta nødvendig grunn og rettigheter i bruk før skjønn er avholdt (forhåndstiltredelse). Søknaden om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse vil bli trukket dersom det lykkes å få til en avtale med samtlige grunneiere og rettighetshavere.

Søker informerer om at tappeluka (vakuumluka) i dam Kjelavatn og inntakssjakt i Kjelåi er i dårlig forfatning, og var nær ved å havarere høst 2013. Søker ser det derfor hensiktsmessig at disse utbedringsarbeidene kombineres med en eventuell bygging av Vesle Kjela kraftverk. En ev. konsesjon vil også fremskynde en oppgradering av den eksisterende 22 kV distribusjonslinja ved anlegget.

Beskrivelse av området

Den planlagte utbyggingen ligger i Vinje kommune, vest i Telemark fylke. Selve tiltaksområdet er lokalisert ca. 60 km vest for Åmot som er nærmeste tettsted og kommunesenter i Vinje kommune og 1,5 km fra E134, hovedveien mellom Oslo og Haugesund over Haukeli.

Vesle Kjela kraftverk skal utnytte fallhøyden mellom Kjelavatnet og Førsvatn.

Det planlagte kraftverket er å definere som et opprustnings- og utvidelsesprosjekt innenfor den eksisterende Tokke-Vinjeutbyggingen. Kjelåi er en sideelv til Tokkeåi som drenerer områdene sørøstover fra Hardangervidda og ender opp via Bandak og Skiensvassdraget ut i Skiensfjorden. Ved en utbygging vil Vesle Kjela kraftverk blir det øverste kraftverket i denne grenen av Tokkevassdraget.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Kjelåi er sterkt preget av kraftutbygging med to magasiner oppstrøms prosjektet som har store reguleringer. Nedstrøms føres mesteparten av vannet i en overføringstunnel til Førsvatnet som også har en stor regulering. Førsvatnet er inntaksmagasin til Kjela kraftverk som er det nærmeste utbygde

kraftverket. Eksisterende 22 kV distribusjonslinje starter ved Kjela kraftverk og ender ved Haukeliseter. Ved Kjelavatn-dammen går det en avgreining til tappeluka.

Området er pr. i dag tilgjengelig med vei frem til dammene.

Teknisk plan

Reguleringer

Det er ikke planlagt etablering av nye reguleringsmagasiner eller endring i eksisterende magasiner.

Overføringer

Det er ikke planlagt nye overføringer.

Inntak/tappetunnel

Inntaket etableres med tilkoping til eksisterende tappetunnel. Inntakspunktet i Kjelavatnet blir derfor som i dag, men inntaksarrangementet legges i fjell nært dagens luke. Dagens luke skal bestå for å kunne tappe vann forbi når stasjonen står, og for å kunne bidra med minstevannføring.

Tilløpstunnel

Vannet blir ledet fra eksisterende tappetunnel til kraftstasjonen via en kort sjakt og tunnel på hhv. 20 og 30 m. Arealet på tilløpstunnelen blir ca. 22 m².

Utløpstunnel

Fra tappetunnelen føres vannet først via loddsjakt, deretter til en kort skråtunnel til kraftstasjonen, som plasseres dypt i fjell under dagens tappetunnel. Herfra blir det en lang utløpstunnel på ca. 1170 m med et tverrsnitt på ca. 22 m².

Tunnelen foreslås lagt langs nordsiden av Vesle Kjelavatnet og drevet på synk 1:30 fra kote 887 til bunnen av eksisterende inntakssjakt ved overføringstunnelen. Sålen ligger på kote 847. Tunnelen må legges tilstrekkelig dypt for å unngå drenasje fra vannet og fra grunnvann gjennom fjellet over tunnelen.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt plassert dypt i fjell rett nordøst for dagens tappeluke ved Kjelavatet. Stasjonen får et volum på ca. 4000 m³ og stasjonsgulvet blir plassert på kote 890.

Installasjonen blir en vertikal Francis-turbin med en nominell effekt på 5 MW, med tilhørende generator. Transformatoren plasseres i hallen rett ved generatoren. Transformatorytelse og generator blir på 5,4 MVA.

Slukeevnen er satt til ca. 13 m³/s.

Elektriske anlegg

Kraftverket tilknyttes eksisterende 22 kV distribusjonsnett tilhørende Vest Telemark kraftlag (VKT). Kapasiteten pr. i dag er ikke tilstrekkelig for å mate inn en 5 MWs installasjon fra Vesle Kjela kraftverk, og tverrsnittet på linja må økes til FeAl 95.

Søker opplyser at eksisterende luftlinje i området er av eldre dato og at en oppgradering av denne er nødvendig uavhengig av en eventuell konsesjon til Vesle Kjela Kraftverk. Ved en konsesjon vil arbeidet med oppgradering av linjene fremskyndes.

Veier

Det blir ikke bygget nye permanente veier i forbindelse med prosjektet med unntak av en kort atkomstvei fra eksisterende vei til portalbygg på ca. 20 m og en anleggsvei fra eksisterende vei til deponiområdet på ca. 80 m. Veien til deponiområdet fjernes etter bruk og området tildekkes med stedlige masser.

Massetak og deponi

Steinmassene fra sprengningsarbeidene er i opprinnelig søknad forslått deponert nedenfor nordlige sperredam og delvis under HRV i Kjelavatnet. Det totale volum som skal deponeres er på ca. 65.000 m³, forutsatt et tverrsnitt på 22 m² for vannførende tunneler og et tverrsnitt på 34 m² for adkomsttunnelen. Det er i utgangspunktet lagt opp til at tippene blir permanente, men antas at søker/grunneier og Vinje kommune vil kunne benytte deler av massene til veibygging, byggefelt og lignende.

Som følge av tilbakemeldinger under sluttbefaring har imidlertid søker gjort noen justeringer i arealdisponeringsplanen. Planer om tipp i Kjelavatn utgår, og det foreslås at denne legges i forlengelse av foreslått tipp nedstrøms sperredammen. Nødvendig areal for tipp blir da 12000 m².

Dammene ved Kjela vil antagelig bli opp-klassifisert fra damklasse 3 til 4. Det innebærer at dammene må forsterkes eller bygges om fra dagens platedammer til fyllingsdammer. Det vil derfor være behov for mye mer sprengstein enn det som tippene fra Vesle Kjela kraftverk representer. Tidspunktet for ombygging er noe usikkert, men sannsynlig byggeperiode for ombygging av dammene er 2019-22. Tippet foreslås derfor ikke å bli gjort permanent, og jord som ligger på berørt areal legges i depot lengst øst på tippet og legges deretter tilbake etter endt dambygging.

Hydrologisk grunnlag

Kraftverket utnytter både nedbørfeltet fra Ståvatnet og Kjelavatnet, som etter NVE Atlas utgjør til sammen et nedbørfelt på ca. 140 km². Middelvannføringen gjennom Vesle Kjelavatn er beregnet til 9,5 m³/s. 5-persentil sommer- og intervannføring er da beregnet til 0,30 m³/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 0,30 m³/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 13 m³/s og minste slukeevne 5 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring tilsvarende kravet i Kjelåi, nedstrøms inntaksdammen til overføringstunnelen til Førsvatnet. Et krav på 0,75 m³/s (750 l/s) i perioden 1. juni til 30. september, med jevn overgang fra 0,75 m³/s til 0,30 m³/s fra 1. oktober til 31. oktober. I perioden 1. november til 31. mai er kravet til minstevannføringsslipp 0,30 m³/s. Ifølge søknaden vil dette medføre at 95 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Vesle Kjela kraftverk til ca. 25 GWh fordelt på 17 GWh vinterproduksjon og 8 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 100 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 4 kr/kWh.

Ved en eventuell konsesjon til Vesle Kjela kraftverk må Statkraft Energi AS betale konsesjonsavgifter og avgi konsesjonskraft etter vassdragsreguleringsloven, da fallet som tas i bruk nytter vannet i den eksisterende reguleringen av 08.02.1957.

Omsøkt installasjon gir en generatorytelse på 5450 kVA. NVEs beregninger finner det sannsynlig at det ville være samfunnsøkonomisk lønnsomt å hente inn en ekstra produksjon på anslagsvis 3 GWh/år til en akseptabel kostnad, men at dette ikke vil være bedriftsøkonomisk lønnsomt grunnet grunnrente- og naturressursskatt som betales ved generatorytelse over 5500 kVA.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Bruk av areal i forbindelse med en eventuell bygging er i følge søknaden 10 000 m² for etablering av påhugg for adkomsttunnel/kraftstasjon inkl. adkomstvei og teknisk rigg. Adkomstveien blir permanent og er ca. 10 m. Adkomstvei på ca. 80 m fra eksisterende vei til deponiområdet vil kreve rundt 2000 m². En ev. boligrigg er antatt å kreve et areal på ca. 1000 m².

Søker opplyser i sin justering til opprinnelig arealdisponeringsplan at nødvendig arealbehov for tipp plassert nedstrøms nordre sperredam vil utgjøre 12000 m².

Statkraft Energi AS eier i dag 100 % av fallrettighetene for Vesle Kjela kraftverk. I følge søker er det kun eiendommene gnr 99 bnr 1 og gnr 99 bnr. 2, tilhørende Åsmund Vågslid og Statskog SF som blir berørt av tiltaket. På disse eiendommene vil det bli behov for å etablere tippområde og etablere anleggsvei. Statkraft søker derfor om forhåndstiltredelse, i tilfelle det ikke lykkes å komme til enighet med grunneierne.

Søker har etter innspill under befaringen gjort justeringer i arealdisponeringsplanen i forhold til opprinnelig søknad. Det går vekk fra planer om tipp i Kjelavatn (Sandviki) og det foreslås heller å legge denne i forlengelse av foreslått tipp nedstrøms sperredammen. Dette vurderes som gunstig fordi dammene ved Kjela trolig vil bli opp-klassifisert fra damklasse 3 – 4, hvilket innebærer at dammene må forsterkes eller bygges om fra dagens platedammer til fyllingsdammer. Det vil derfor være behov for mer sprengstein enn det som tippen fra Vesle Kjela representerer.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Prosjektet ligger i et LNF-område (landbruk, natur og friluftsliv) i henhold til kommuneplanens arealdel vedtatt i 2003.

Samlet plan (SP)

Vesle Kjela kraftverk inngår ikke i Samlet plan for vassdrag og berører heller ikke andre prosjekter behandlet i Samlet plan. Det omsøkte prosjektet er under 10 MW og 50 GWh og er dermed unntatt behandling i Samlet plan for vassdrag.

Verneplan for vassdrag

Prosjektet berøres ikke av Verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

I følge søknaden vil ikke det planlagte tiltaket føre til tap av inngrepsfrie områder (INON).

Nasjonale laksevassdrag

Prosjektet er ikke en del av de Nasjonale laksevassdragene.

Vanndirektivet

Vassdragsavsnittet som tiltaket omfatter, ligger i vannregion 2 Vest-Viken og vannområde Tokke – Vinje. Tiltaket vil ikke endre status for vassdraget i forhold til vedtatte regionale forvaltningsplaner for vassdrag etter vannforvaltningsforskriften. Den økologiske og kjemiske tilstanden er for området vurdert som god. Miljømålet er å bedre produksjonsforholdene for fisk i Kjelaavatnet (kfr: www.vannportalen.no).

Eventuelle fylkesvise eller kommunale planer for småkraftverk

Prosjektet kommer ikke i konflikt med fylkeskommunale planer.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulemper

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Prosjektet vil i følge søknaden gi ca. 25 GWh i ny årlig fornybar og regulerbar energiproduksjon.
- Prosjektet vil benytte eksisterende reguleringer og infrastruktur fra en tidligere utbygging.
- Utbyggingen vil kunne kombineres med rehabilitering av eksisterende installasjoner (av tappeluken i Kjelaavatn og inntak i Kjeaåi), samt fremskynde oppgradering av eksisterende 22 kV distribusjonslinje ved anlegget.
- En redusert vannføring gjennom Vesle Kjelaavatn vil gi tykkere is og islegging i en lengre periode, og blir således sikrere å krysse for villreinen.

Ulemper

- En redusert vannføring gjennom Vesle Kjelaavatn, kan gi negative konsekvenser for fisk og ferskvannsbioologi på grunn av redusert tilførsel av næringsdyr fra Kjelaavatn.
- Området antas å være ett av de viktigste trekkveiene for villreinstammene i Setesdal Ryfylke og Hardangervidda, og spesielt anleggsperioden kan virke forstyrrende på villreinen.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket planlegges med en slukeevne på ca. 140 % av middelvannføringen. Søker foreslår en minstevannføring i Kjeaåi sluppet fra Kjelaavatn-dammen, tilsvarende gjeldende reguleringskonsesjon "planendring med fastsettelse av nytt reguleringsreglement i Tokke-Vinjevassdraget" (jf. krp.res. 06.02.2004). Dette tilsvarer en minstevannføring på 0,75 m³/s (750 l/s) i perioden 1. juni til 30. september, med jevn overgang fra 0,75 m³/s til 0,30 m³/s fra 1. oktober til 31. oktober. I perioden 1. november til 31. mai blir da minstevannføringsslipet på 0,30 m³/s.

Ved en utbygging vil det ikke bli noen endring i vannføringen nedstrøms inntaksdammen til overføringstunnelen i Kjelåi, men vannføringen gjennom Vesle Kjelaavatnet vil bli kraftig redusert. I dag er vannføringen i Vesle Kjelaavatn påvirket av reguleringen av de ovenforliggende magasinene. Middelvannføringen vil etter omsøkte planer reduseres fra 9,53 m³/s til 0,62 m³/s. I tillegg kommer et midlere årstilsig på 0,15 m³/s fra lokalfeltet til Vesle Kjelaavatnet. Magasindisponering og vannstand i

Kjelavatnet vil ha minimale endringer, bortsett fra at dette inntaksmagasinet antakelig vil tappes noe hardere ned mot slutten av vinteren enn i dag.

I den pågående revisjonsprosessen i Tokke-Vinje-vassdraget kom det frem i kommunenes endelige kravdokument av 28.06.2010, at det stilles krav om økt minstevannføring i Kjela, som renner fra Vesle Kjelavatn og videre ned til Hyljelihyl. Begrunnelsen er som følger:

"Under arbeidet med vassdirektivet må det legast ein plan for å redusere attgroinga i Tveitevatn, Grungevatn og i Lonine. Auka minstevassføring i Kjela må vurderast som eit av fleire aktuelle tiltak. Tiltaket vil også kunne gje enda betre fiske i Smørkleppåi, som synest å ha eit godt potensial som fiskeelv".

Videre står det følgende:

"I ei pilotstudie på tilsigsstyrt minstevassføring med døme frå Kjela (NVE-rapport 2-2009), er konklusjonen at vassføringa nedstraums Løyningvatn i store delar av sommaren tilfredsstillar dei krava ein meiner er nødvendige for fiske, landskap og økologien elles. Ovafor Løyningvatn er vassføringa ikkje tilfredsstillande, men på grunn av topografien og vandringshinder eit stykke opp i elva og tekniske vanskar med fjernstyring av damluker har ein ikkje rådd å ha noko tilsigsstyrt vassføring frå Kjelavatn".

NVE tolker derfor kommunens krav å gjelde økt minstevannføring i Kjela for å bedre tilstanden i nedre del av vassdraget, i Tveitevatn Grungevatn og Lonine. Dermed gjør kravet om minstevannføring seg gjeldende fra Hyljelihyl, og ikke mellom Kjelavatn og Hyljelihyl. Det vises også til at det ikke er anbefalt økt slipp av minstevannføring ovenfor Løyningvatn på grunn av topografien, vandringshinder i elva og tekniske vanskeligheter med fjernstyring av damluker.

NVE mener at en redusert vanngjennomstrømning vil kunne medføre noe reduksjon i fiskebestanden i Vesle Kjelavatn isolert sett. Slipp av minstevannføring vil likevel til en viss grad sørge for en kontinuerlig utskifting av vann i vassdraget.

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

I dag slippes vann fra Kjelavatn gjennom et bunntappeløp og vanntemperaturen antas å være relativt jevn under tappeperioden med ca. + 2 til + 4 grader. Dette medfører at Vesle Kjelavatn går lenge med åpent råk om høsten, og isleggingen av innsjøen blir sjelden total. I søknadens biologiske miljørapport vurderes det som sannsynlig at islegging vil skje tidligere og gi noe mer sikker is ved en utbygging av Vesle Kjela kraftverk. Villreinnemnda for Setesdalområdet kommenterer i sin uttalelse at de vurderer det som positivt med tidligere islegging med tanke på villreintrekket.

NVE har ingen kommentarer ut over dette, og anser ikke temaet å være av vesentlig betydning for konsesjonsspørsmålet.

Grunnvann, flom og erosjon

Grunnvann i området vil bli påvirket under anleggsperioden av tunneldriving, som vil redusere grunnvannstanden i området rundt tunnelen. Etter at tilløpstunnelene er satt under trykk vil grunnvannstanden bygge seg opp igjen eller øke litt der tunneltrykket overstiger grunnvannsnivået før utbyggingen. Det opplyses at det ikke er brønner i nærheten som kan bli påvirket.

Den nye kraftstasjonen vil redusere flomvannføringen gjennom Vesle Kjelavatn, og dette vil føre til litt lavere vannstand i flomperioden. NVE kan ikke se at en utbygging vil medføre endring i erosjonsmønsteret i vassdraget.

Biologisk mangfold

Utbygger har fått utredet det biologiske mangfoldet i utbyggingsområdet ved hjelp fra Miljøfaglig utredning AS. Influensområdet er definert som en del av vassdraget 016.BEE7.

Tiltaks- og influensområdet består i hovedsak av næringsfattige bergarter, som gir opphav til en relativt næringsfattig vegetasjon. Tiltaket ligger i sin helhet over tregrensen, og dominerende arter i området er rabbsiv, krekling, blåbær, tyttebær, islandslav, gulskinn, gulskjerpe og røsslyng. Lav- og moseflora virker triviell på trær, i marka og tilknyttet elva.

I følge søknadens rapport om biologisk mangfold er det ikke registrert verdifulle natur- eller vegetasjonstyper i influensområdet. Potensialet for rødlistede karplanter, sopp og lav vurderes som lite. Det er ikke registrert noen verdifulle naturtyper eller vegetasjonstyper etter DN-håndbok 13 eller Fremstad og Moen (2001) innenfor utbyggingsområdet.

Villrein

Influensområdet regnes å være et av de viktigste punktene for kryssning av europaveien for villreinstammene i Setesdal Ryfylke og Hardangervidda. I følge søknadens rapport om biologisk mangfold, trekker dyra til det aktuelle området og gjennom området mot Hardangervidda vinterstid når forholdene lenger sør er dårlige. På denne tiden krysser de europavegen fram og tilbake. På våren trekker de i følge søknadens rapport på biologisk mangfold tilbake til kalvingsområder lenger sør. Trekkveiene bidrar til å koble sammen to viktige villreinområder, noe som er viktig med tanke på å utvide villreinens habitat og genetisk utveksling.

Fylkesmannen i Telemark tilrår i sin uttalelse at det blir utarbeidet en plan for avbøtende tiltak i en anleggsperiode og at konsekvensene for et mulig villreintrekk i dette området blir vurdert. Fylkesmannen antar at tiltaket vil ha kortvarig negativ effekt i en eventuell anleggsperiode. Villreinnemnda for Setesdalområdet uttaler at de er skeptiske til inngrep og økt aktivitet i området som følge av utvidelsen. De legger da særlig vekt på at utbyggingen skal skje så nær opp til de få trekkområdene som er igjen mellom de to villreinområdene. Videre savner de en utredning knyttet til driften av anlegget og mener at det må vurderes ferdselsrestriksjoner for anleggsvei inn i området.

NVE mener at de negative konsekvensene ved tiltaket i all hovedsak er knyttet til en eventuell negativ effekt for villreinen. Villrein er en norsk ansvarsart, da Norge er det eneste landet i Europa som har rester av den opprinnelige ville fjellreinen. Ved en eventuell konsesjon anser NVE selve anleggsperioden som negativ i forhold til reinen. Området er pr. i dag allerede beheftet med inngrep og menneskelig aktivitet, bygging av en kraftstasjon som blir liggende dypt i fjell vil ikke medføre ytterligere støy i en driftsfase. NVE forutsetter således at anleggsarbeid kun legges til perioder av året der trekkaktiviteten blant villreinen er lav, om det blir gitt konsesjon.

Fisk og ferskvannsbiologi

Vesle Kjelavatn har en relativt tett bestand av ørret. Det foregikk konsesjonspålagt utsetting av fisk i Kjelavatnet og Vesle Kjelavatnet frem til 2007, utsettingen ble stoppet som følge av prøvefiske i 2006 som viste en tett bestand med relativt småfallen fisk av god kvalitet. Begge innsjøene har lenge hatt en bestand med ørekyt, men det virker allikevel som om ørreten klarer seg brukbart.

Vannkvaliteten i Vesle Kjelavatn er moderat sur, men kan variere gjennom årstidene. Målinger i Kjelavatnet sommeren 2005 viste en pH på 6,3. I følge søknadens rapport om biologisk mangfold kan det ikke utelukkes at det forekommer kortvarige episoder med sur avrenning under snøsmeltingen, men størrelsen på selve Kjelavatnet og blandingseffekten demper virkningen av surt smeltevann i

Vesle Kjelavatn og nedover vassdraget. pH og alkalinitet antas derfor ikke å endre seg i vesentlig grad selv om vannføringen endres.

Verdien av elva i forhold til fisk og ferskvannsbiologi vurderes i miljørapporten som middels.

En eventuell bygging av kraftverket vil føre til en redusert vanngjennomstrømning i Vesle Kjelavatn, som igjen vil medføre en høyere sommertemperatur og en tidligere islegging av vassdraget vinterstid. Vinje kommune kommenterer at redusert vanngjennomstrømning fra Kjelavatn vil være uheldig for fisk og ferskvannsbiologi på grunn av redusert tilførsel av næringsdyr. I følge rapport for biologisk mangfold kan imidlertid en mer stabil vannføring gi en positiv effekt på fisk, ved at utspyling av zooplankton vinter- og vårtid reduseres. Dette skal da kunne gi økt næringstilgang for fisken. Fylkesmannen i Telemark uttaler at det omsøkte tiltaket ikke vil gi vesentlig endret naturtilstand i de berørte vannforekomstene, gitt at kraftreguleringen blir holdt på dagens nivå.

NVE anser det som sannsynlig at en redusert vanngjennomstrømning vil kunne medføre noe reduksjon i ørretbestanden i Vesle Kjelavatn isolert sett. Slipp av minstevannføring vil allikevel til en viss grad sørge for en kontinuerlig utskifting av vann i vassdraget. NVE kan ikke se at tiltaket vil medføre noen avgjørende negativ effekt for fiskebestanden i vassdraget.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Vesle Kjela kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldlovens §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av ev. påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldlovens § 8.

I influensområdet til Vesle Kjela kraftverk kan det forekomme jerv i forbindelse med villreinens forflytninger. Jerven er en art som er sterkt truet (EN). Influensområdets verdi for arten antas imidlertid som redusert, på grunn av nærheten til E134 og generell ferdsel. Gaupe (VU, sårbar) forekommer trolig kun ved streif. En eventuell utbygging av Vesle Kjela vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5, forutsatt at det sikres en viss minstevannføring og at anleggsperioden legges til tider av året der trekkaktiviteten blant villreinen er lav.

NVE har også sett på utbyggingen i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet ut over influensområdet. Tiltaket vil ikke berøre inngrepsfrie områder eller verneområder. Samlet sett er konsekvensen for biologisk mangfold og verneinteresser vurdert i utredningen om biologisk mangfold til å være liten negativ (-) for det planlagte tiltaket. NVE har vurdert prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10. I et område som allerede er preget av så store inngrep, kan ikke NVE se at tiltaket har konsekvenser utover influensområdet med foreslåtte avbøtende tiltak. Dette er dermed ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldlovens § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon, tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av dette, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap

Den planlagte utbyggingen ligger i landskapsregion 16 *Høgjellet i Sør-Norge* – underregion 16.1 *Nupsforn*, Tinn kommune i Telemark. Landskapet i utredningsområdet er representativt for landskapsregionen, men representerer i praksis en ytterkant av regionen og en overgang mot *lågjellet*.

Området utgjør et lite avsnitt av et dalføre mellom Haukeligrend og høyfjellet innenfor Haukelisetet. Dalførets tverr- og lengdeprofil er vekslende, og dalformen er relativt utydelig over store partier. Flere overfordypninger og terskler avstenger flere store og mindre vannspeil over strekningen.

Det er stedvis store felt med fjell i dagen, mindre holt med kortvokst fjellbjørk, vier, dvergbjørk og lavtvoksende einer. Vegetasjonstypen er utforminger av fattig hei som einer-dvergbjørkhei og kreklinghei.

I søknadens rapport om biologisk mangfold beskrives Vesle Kjelavatn som en utvidelse av hovedvassdraget, med en viss pålagt minstevannføring og noe fall. Elva Kjelaåi renner inn i Vesle Kjelvatn fra reguleringsmagasinet Kjelavatn ovenfor og videre ned til Løyningvatn om lag 2 km lengre ned. Vesle Kjelavatn er avstengt av en naturlig terskel om lag 200 m ovenfor inntaksmagasinet for overføringstunnelen til Førsvatnet. Fallet er på 6-8 m og beskrives i søknadens rapport om biologisk mangfold som et spennende, livgivende, men ikke veldig eksponert landskapselement med lokal inntryksstyrke. En utbygging vil bidra til å svekke inntryksstyrken i fallet.

Det planlagte tiltaksområdet ligger i sin helhet mindre enn 1 km fra tekniske inngrep, og vil dermed ikke medføre tap av inngrepsfrie områder (INON).

Hovedvassdraget er gjennomgående sterkt regulert. Vannføringen gjennom Vesle Kjela er således også regulert. Reguleringen oppfattes allikevel ikke som karaktergivende for Vesle Kjelavatnet, og vatnet kan virke som et til dels uberørt avsnitt innenfor et visuelt avgrenset felt. Dersom Vesle Kjela kraftverk bygges, vil vanngjennomstrømmingen i Vesle Kjelavatn bli sterkt redusert i forhold til dagens forhold.

Ved en eventuell konsesjon mener NVE at krav om minstevannføring til en viss grad kan kompensere for dette. Kraftstasjon, inntak og vannvei bygges i fjell, og vil ikke bidra til ytterligere, synlige inngrep i terrenget. Tipp med sprengningsmassene fra byggearbeidet vil ikke gjøres permanent, men dekkes til med jord fra berørt areal inntil det kan tas i bruk i forbindelse med forsterkningen av eksisterende dammer.

Kulturminner

I rapport om biologisk mangfold blir tiltaket vurdert å være lite til middels negativt i forhold til temaet *kulturminner*. Det opplyses om at det er ingen innlagte registreringer av automatisk freda fornminner, vedtaksfredede kulturminner/-miljø eller gjenstandsfunn fra utredningsområdet i Riksantikvarens kulturminnebase (Askeladden) og heller ingen SEFRAX-registreringer innenfor tiltaksområdet.

Det oppgis at tiltaksområdet er dårlig undersøkt for kulturminner. I Kjelavatnet er det registrert rester etter jernutvinning og innenfor et videre undersøkelsesområde (som for eksempel Bolstadvatnet) er det registrert flere hustufter, blæstervner og kullgroper. Det er potensial for funn av kulturminner, særlig knyttet til jernutvinning fra perioden 800-1250 e.kr. innenfor tiltaksområdet. Det kommenteres videre at ingen av de omtalte og registrerte kulturminnene vil bli direkte berørt av tiltaket.

I sin høringsuttalelse kommenterer Fylkeskommunen at det tidligere er registrert et automatisk freda steinalterbosetting på grensen til den planlagte tippen i Sandvika. NVE gjør oppmerksom på at søker i sin endrete arealdisponeringsplan har gått vekk fra alternativet.

Fylkeskommunens og Norsk Maritimt Museums øvrige krav om undersøkelser i forkant av en eventuell utbygging vil ivaretas gjennom standard konsesjonsvilkår.

NVE kan ikke se at forholdet til kulturminner har avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet.

Landbruk

Utredningsområdet er utmarksbeite for sau, men det er ingen aktiv jordbruksdrift i området. NVE vurderer dette temaet å ikke være av betydning for konsesjonsspørsmålet.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Tyrvelid vassverk AS informerer i sitt brev av 04.06.2012 om deres planer om å bygge nytt vannverk for levering av forbruksvann til Vågslid. Planen går ut på å ta vann fra Eivindbuvatn, et vassdrag som vil berøres ved en eventuell utbygging av Vesle Kjela kraftverk. Det uttrykkes bekymring for en mulig forurensning av vassdraget. Statkraft Energi AS svarer i sine kommentarer til høringsuttalelsene at de antar at planene om kraftverket i liten grad, om noen, vil kunne bli påvirket av utbyggingen.

I e-post fra daglig leder i Tyrvelid Vassverk den 05.12.2013, informeres det om at kommunen antakelig ikke satser på uttak av forbruksvann fra Eivindbuvatn. Det utelukkes imidlertid ikke at vatnet kan bli benyttet som reservevannkilde.

En utbygging vil etter NVEs vurdering ikke medføre konsekvenser av betydning for vannkvalitet, vannforsyning og forurensning. NVE vil likevel vise til at det ved en konsesjon vil være utbyggers ansvar å sikre at en eventuell vannforsyning ivaretas både i anleggs- og driftsfase, og likeså at vannkvaliteten ikke forringes som følge av virksomheten.

Brukerinteresser

Tiltaksområdet ligger lett tilgjengelig fra veg og er mye benyttet i friluftslivssammenheng. Bobiler parkerer i området, og både bobilturister, hytteiere og lokale fiskere benytter området i stor utstrekning gjennom sommersesongen.

Sørvest for vassdraget leies rettighetene av Haukeli Jeger og Fiskarforening. Retten til småviltjakt og fiske tilbys ellers til allmennheten gjennom kortsalg, og er derfor lett tilgjengelig. Nærmere 1000 hytter ligger innenfor rimelig dagsturavstand og utgjør den største brukergruppen.

NVE mener at konsekvensene for allmenn ferdsel og andre brukerinteresser er negative i anleggsfasen, men at tiltakets virkning på sikt ikke vil medføre noen store negative konsekvenser for allmenn ferdsel.

Samfunnsmessige virkninger

I følge søknaden er kraftverket beregnet å gi en netto strømproduksjon på rundt 25 GWh i et midlere år. Vinje kommune vil få skatteinntekter i form av naturressursskatt, konsesjonsavgift og eiendomsskatt. Hvis det viser seg at tildelt konsesjonskraft overstiger kommunens uttak til alminnelig elektrisitetsforsyning, vil eventuell overskytende kraft bli midlertidig fordelt til fylkeskommunen.

Anleggsfasen vil generere en del sysselsetting, men vil ikke gi nye permanente arbeidsplasser utover å sikre arbeidsplassene i Statkraft.

Det eksisterende 22 kV strømnettet vil bli gjenstand for oppgradering som vil komme lokalsamfunnet til gode.

Det er ikke påvist vesentlige negative samfunnsmessige konsekvenser av tiltaket.

NVE har ingen merknader utover dette.

Konsekvenser av kraftlinjer

Kraftverket vil bli tilknyttet eksisterende 22 kV distribusjonslinje som tilhører Vest Telemark Kraftlag (VTK). Linja starter ved koplingsanlegget ved Kjela kraftverk og ender ved Haukeliset. Ved Kjelavatn-dammen går det en avgreining bort til tappeluka.

Det bygges således ingen nye linjer, men eksisterende linje må skiftes ut.

Samlet belastning

Samlet belastning utgjør her de samlede konsekvensene av flere vannkraftanlegg innenfor et geografisk avgrenset område eller den systematiske påvirkningen på ett eller flere bestemte tema. Selv om de enkelte utbyggingsprosjektene kan ha relativt begrensede negative virkninger for miljø og andre brukerinteresser, kan de samlede effektene av mange slike prosjekter få store konsekvenser.

Området bærer preg av tyngre inngrep og reguleringer. Installasjonene for bygging av Vesle Kjela kraftverk planlegges bygget i fjell, og vil ikke bidra til ytterligere synlige inngrep med unntak av planlagt område for tipp. NVE anser derfor at det planlagte tiltaket ikke vil belaste området i nevneverdig grad.

Det har imidlertid vært nødvendig å vurdere samlet belastning på tema *villrein*, spesielt som følge av at tiltaksområdet ligger nær opp til ett av få trekkområder som er igjen mellom to villreinområder. Forholdene for villrein er vurdert under tema *Biologisk mangfold*.

Oppsummering

Prosjektet ligger i et område som er betydelig påvirket av reguleringer og fysiske inngrep. NVE mener at kraftverket kan være en positiv utvidelse innenfor den eksisterende reguleringen, som vil gi en økt regulerbar kraftproduksjon på ca. 25 GWh/år.

De aller fleste prosjekter vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Vesle Kjela kraftverk vil være et bidrag til en fornybar og regulerbar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. Det legges til grunn at det ved en konsesjon vil være aktuelt med vilkår som avbøter negative konsekvenser for biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner. Ulempene ved utvidelsen knytter seg etter NVEs mening hovedsakelig til eventuelle negative virkninger ved redusert vannføring gjennom Vesle Kjelavatn og mulige forstyrrelser overfor villreinbestanden i en anleggsperiode. NVE mener likevel at de negative konsekvensene ikke er større enn at de kan avbøtes i tilstrekkelig grad ved fastsettelse av vilkår som bl.a. minstevannføring og begrensninger i anleggsperioden.

Konsesjonsspørsmålet og vurderingene av eventuelle avbøtende tiltak er sett i lys av den pågående revisjonsbehandlingen av Tokke-Vinjevassdraget. Ved en konsesjon vil Vesle Kjela kraftverk anses

som en del av den større, eksisterende installasjonen. Kraftverket må dermed forholde seg til eventuelle fremtidige vilkår som skulle bli satt for denne grenen av Tokkevassdraget.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Statkraft Energi AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Vesle Kjela kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Ekspropriasjon av rettigheter

Det er også søkt om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningsloven.

Formålet med inngrepet, vannkraftproduksjon, dekkes av oreigningsloven § 2 nr 51. Tillatelse kan kun gis hvis inngrepet er ”tvillaust meir til gagn enn skade”. Før det gis samtykke til ekspropriasjon skal det være forsøkt oppnådd minnelig avtaler med den eller de det skal eksproprieres rettigheter fra, jf. oreigningslovens § 12. Statkraft Energi AS er i dialog med grunneierne og rettighetshavere, men det er foreløpig ikke nedfelt noen avtale.

Sprenging av fjell i forbindelse med bygging av Vesle Kjela kraftverk vil medføre et behov for deponering av ca. 65 000 m³ fjell. I følge søker er det kun eiendommene gnr 99 bnr 1 og gnr 99 bnr, tilhørende Åsmund Vågslid og Statskog SF som blir berørt av tiltaket. På disse eiendommene vil det bli behov for å etablere tippområde og anleggsvei. Store deler av fjellmassene som deponeres vil benyttes i ombyggingen fra platedammer til fyllingsdammer når disse er omklassifisert. Området ligger i umiddelbar nærhet til selve damkonstruksjonen i Kjelavatnet, og kan ikke utnyttes av nåværende eiere til noe bygningsmessig formål.

Utbyggingen av Vesle Kjela vil gi en betydelig mengde ny kraft uten etablering av nye magasiner og med relativt små konsekvenser. NVE vurderer derfor de manglende eiendomsrettigheter for å etablere tipp og anleggsvei, å utgjøre en mindre del av de nødvendige rettighetene. Det vises videre til vurderingene gjort ovenfor, av planene og høringsuttalelsene. Totalt sett anser NVE utbyggingen, med de foreslåtte avbøtende tiltak og vilkår, til å ha større samfunnsnyttig fordel enn skade, og finner at kravet i oreigningslovens § 2 er tilfredsstillt.

NVE gir samtykke til ekspropriasjon av den ovenfor omtalte delen av Vågslidområdet i Vinje kommune, etter oreigningslovens § 2, 1. ledd nr. 51, jf. vannressurslovens § 51 dersom det ikke oppnås minnelige avtaler.

Det minnes om at vedtaket om ekspropriasjon faller bort hvis ikke skjønn er begjært innen 1 år etter at vedtaket ble fattet, jf. orl. § 16.

Statkraft Energi AS har også søkt om tillatelse til å ta eksproprieerte rettigheter i bruk før skjønn er avholdt. Etter oreigningsloven § 25 kan det gis tillatelse til forhåndstiltredelse før det foreligger rettskraftig skjønn. Når skjønn ikke er krevd, kan samtykke til slik forhåndstiltredelse vare gis i særlige tilfeller. Det avgjørende i denne sammenheng er om det vil føre til en urimelig forsinkelse for eksproprianten å vente til skjønnskravet er fremsatt. NVE kan ikke se at det i dette tilfellet er anført tilstrekkelige grunner som tilsier at det kan gis tillatelse til forhåndstiltredelse før skjønn er avkrevd. Søknad om forhåndstiltredelse kan eventuelt sendes Olje- og energidepartementet etter at det er krevd skjønn.

NVE avslår Statkraft Energi AS sin søknad om forhåndstiltredelse etter oreigningsloven § 25.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Statkraft Energi AS har framlagt planer om å knytte kraftverket til eksisterende 22 kV distribusjonslinje som starter ved Kjela kraftverk og ender ved Haukeliseter. Ved Kjelavatn-dammen går det en avgreining bort til tappeluka, en strekning på ca. 1 km. Det bygges ingen nye linjer, men eksisterende linje må skiftes ut.

Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

Vest Telemark Kraftlag (VTK) er områdekonsesjonær. Det er ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges og driftes i medhold av VTKs områdekonsesjon.

Dersom Statkraft Energi AS ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning og utskiftning av eksisterende linjer er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jf. konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

”Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker” gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til jordloven og konsesjonsloven

Det må søkes Vinje kommune om fradeling av arealer og for gjennomføring av tiltaket.

Tillatelse til fradeling etter jordloven § 12 gis av kommunen, jf. forskrift 08.12.2003 nr 1479 § 1. Delingstillatelser etter jordloven § 12 er heller ikke blant de myndighetstillatelser der saksbehandlingen kan samordnes etter vannressursloven § 20. Statkraft må derfor søke kommunen om delingstillatelse etter § 10.

Forholdet til EUs vanddirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i

vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp og driftsforhold

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	m ³ /s	9,53
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	0,30
5-persentil sommer	m ³ /s	0,30
5-persentil vinter	m ³ /s	0,30
Største slukeevne	m ³ /s	13
Største slukeevne i % av middelvannføring	%	140
Minste slukeevne	m ³ /s	5

I søknaden er det foreslått slipp av minstevannføring i Kjelaåi sluppet fra Kjelavatn-dammen, tilsvarende gjeldende reguleringskonsesjon. Dette tilsvarer en minstevannføring på 0,75 m³/s i perioden 1. juni til 30. september, med jevn overgang fra 0,75 m³/s til 0,30 m³/s fra 1. oktober til 31. oktober. I perioden 1. november til 31. mai søkes det da om et slipp på 0,30 m³/s.

Vinje kommune kommenterer at gjennomstrømningen gjennom Vesle Kjelavatn blir redusert med mer enn 90 % dersom det pålegges en minstevannføring tilsvarende kravet i Kjelaåi, og at dette vil ha negative konsekvenser for fisk og ferskvannsbiologi. De påpeker også at kommunen har fremsatt et krav om revisjon av Tokke-Vinjereguleringen for å sikre minstevannføring og fyllingsnivå i magasinene, og dermed bedre den økologiske tilstanden i vassdraget.

Fylkesmannen i Telemark uttaler at vannområdet er påført store og varige skader, og at mange vannforekomster her må karakteriseres som sterkt modifiserte. Omsøkte tiltak vurderes derfor å gi få negative tilleggsvirkninger. Med en kraftregulering på dagens nivå antas derfor ikke at tiltaket vil gi vesentlig endret naturtilstand i de berørte vannforekomstene.

NVE mener at en redusert vanngjennomstrømning gjennom Vesle Kjelavatn er en av ulempene ved utbygging av Vesle Kjela kraftverk, men at konsekvensene ikke er større enn at de kan avbøtes gjennom tilstrekkelig minstevannføring.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring fra Kjelavatn-dammen tilsvarende gjeldende reguleringskonsesjon. Dette tilsvarer en minstevannføring på 0,75 m³/s (750 l/s) i perioden 1. juni til 30. september, med jevn overgang fra 0,75 m³/s til 0,30 m³/s fra 1. oktober til 31. oktober. I perioden

1. november til 31. mai blir da minstevannføringsslippet på 0,30 m³/s. Samlet produksjon er beregnet til 25 GWh/år.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltene utforming og plassering.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Tønsberg og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jamfør våre merknader under avsnittet "Forholdet til energiloven".

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak	Inntaket skal etableres i tråd med det som er oppgitt i konsesjonssøknaden, men nøyaktig plassering kan justeres ved detaljplan. Ca. kote 918. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Tilløpstunnel/utløpstunnel	Som beskrevet i søknaden. Ev. små justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen.
Kraftstasjon	Kraftstasjonen skal plasseres i tråd med det som er oppgitt i søknaden, men nøyaktig plassering kan justeres ved detaljplan. "Teknisk løsning for dokumentasjon av vannføring i elva nedstrøms utløpet skal godkjennes av NVEs miljøtilsyn."
Største slukeevne	Søknaden oppgir 13 m ³ /s. Største slukeevne kan ikke økes ved detaljplan.
Minste driftsvannføring	Søknaden oppgir 5 m ³ /s. Dette kan ikke endres ved detaljplan.

Installert effekt	Søknaden oppgir maksimalt 5 MW. Nøyaktig installert effekt kan justeres ved detaljplan.
Antall turbiner/turbintype	Søknaden oppgir 1 vertikal Francisturbin. Antall turbiner og turbintype kan justeres ved detaljplan.
Vei	Bygges i tråd med det som er oppgitt i søknaden. Veien til deponiområdet skal fjernes etter bruk, og tildekkes med stedlige masser.
Tipp	Etableres i henhold til justert arealdisponeringsplan. Sprengsteinen skal brukes til forsterkning av eksisterende dammer. Tippen skal derfor ikke gjøres permanent.
Avbøtende tiltak	Det skal tas kontakt med villreinnemndene for avklaring av anleggsperiode i forbindelse med detaljplanen.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jmfør kulturminneloven § 8 (jmfør vilkårenes pkt. 3).

Øvrige forhold

Forholdet til pågående revisjonssak i Tokke – Vinje-vassdraget

Det gjøres oppmerksom på at konsesjon til Vesle Kjela kraftverk anses som en del av den større, eksisterende installasjonen i Tokke- Vinjevassdraget, og tiltakshaver må derfor drifte kraftverket etter eventuelle fremtidige vilkår som blir satt for denne grenen av Tokkevassdraget. Revisjonssaken er nå til behandling.

Avkjørsel

Tiltakshaver må søke Statens vegvesen om eventuell avkjørseltillatelse fra E134 og eller riks-/fylkesveier.

Forholdet til vannforsyning

NVE forutsetter at utbygger sørger for at en eventuell vannforsyning fra Eivindbuvatn ivaretas i en anleggs- og driftsfase, likeså at vannkvaliteten ikke forringes som følge av virksomheten.

Dette er imidlertid et privatrettslig forhold som ev. må avklares direkte mellom partene.

Vedlegg

Kart